

Ενότητα 2

Κατοικία

Το σπίτι του ποιητή Καβάφη

Όνομα:

Στόχοι

- Να περιγράψω ένα κτίριο με σαφή δομή (έξω-μέσα-λεπτομέρειες-σχόλιο).
- Να αναγνωρίζω και να χρησιμοποιώ επίθετα που περιγράφουν ή σχολιάζουν.
- Να εντοπίζω λέξεις/φράσεις τόπου.
- Να εναλλάσσω σωστά χρόνους (ενεστώτας/παρατατικός) σε περιγραφή και αφήγηση.

Θεωρία Α: Πώς περιγράψω ένα κτίριο

Θέση & ταυτότητα
πού βρίσκεται, τι είναι/σε τι χρησιμεύει, πότε χτίστηκε (αν το ξέρω).

Εξωτερική όψη
σχήμα, ύψος, χρώματα, υλικά, ιδιαίτερα στοιχεία (μπαλκόνια, στοές, στολίδια).

Εσωτερικοί χώροι (σειρά περιήγησης)
είσοδος → δωμάτια → αντικείμενα/έπιπλα. Γράψω με λογική σειρά σαν να ξεναγώ κάποιον.

Αισθήσεις & λεπτομέρειες
φως, ήχοι, υφές, μυρωδιές – δίνουν «ζωντάνια».

Σχόλιο/Συναίσθημα
τι εντύπωση μου αφήνει, τι σκέφτομαι/νιώθω.

1. **Θέση & ταυτότητα:** πού βρίσκεται, τι είναι/σε τι χρησιμεύει, πότε χτίστηκε (αν το ξέρω).
2. **Εξωτερική όψη:** σχήμα, ύψος, χρώματα, υλικά, ιδιαίτερα στοιχεία (μπαλκόνια, στοές, στολίδια).
3. **Εσωτερικοί χώροι (σειρά περιήγησης):** είσοδος → δωμάτια → αντικείμενα/έπιπλα. Γράψω με **λογική σειρά** σαν να ξεναγώ κάποιον.
4. **Αισθήσεις & λεπτομέρειες:** φως, ήχοι, υφές, μυρωδιές – δίνουν «ζωντάνια».
5. **Σχόλιο/Συναίσθημα:** τι εντύπωση μου αφήνει, τι σκέφτομαι/νιώθω.

6. Χρόνοι:

- **Ενεστώτας** για «ζωντανή» περιγραφή του χώρου (είναι, βρίσκεται, φαίνεται).
- **Παρατατικός/Αόριστος** όταν αφηγούμαι παλιές συνήθειες/γεγονότα (έμενε, συνήθιζε, έβγαλε).

7. Λέξεις τόπου:

- **Επιρρήματα**: πάνω, κάτω, μέσα, απέναντι, γύρω.
- **Προθετικές φράσεις**: στην οδό..., μπροστά στην..., δίπλα στο..., ανάμεσα σε..., από την είσοδο..., στο σαλόνι....

Θεωρία Β: Επίθετα

- **Τι κάνουν;** Συνοδεύουν ουσιαστικά και **προσθέτουν πληροφορία** (π.χ. «πορτοκαλί μέγαρο») ή **σχόλιο/άποψη** (π.χ. «επιβλητικό έπιπλο»).
- **Δύο βασικοί ρόλοι:**
 1. **Περιγραφικά**: ουδέτερη πληροφορία (ξύλινο, ορθογώνια, τζαμένια).
 2. **Αξιολογικά/Σχολιαστικά**: γνώμη/αίσθημα (επιβλητικό, μοντέρνο/παλιό, χτυπητή αντίθεση).
- **Οικονομία λόγου**: Τα επίθετα συχνά αντικαθιστούν μακριές φράσεις:
 - ο «τραπεζάκι από ακατέργαστο ξύλο» → **ακατέργαστο ξύλινο τραπεζάκι**
 - ο «πόρτα από ξύλο» → **ξύλινη πόρτα**

Για τον ποιητή

Ο Κωνσταντίνος Π. Καβάφης ήταν μεγάλος Νεοέλληνας ποιητής.

Έζησε πολλά χρόνια στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου.

Τα ποιήματά του μιλούν για την Ιστορία, τον χρόνο και τις επιλογές των ανθρώπων.

Γράφει με απλή, καθαρή γλώσσα και συχνά χρησιμοποιεί ειρωνεία.

Είναι από τους πιο μεταφρασμένους Έλληνες ποιητές στον κόσμο.

Ασκήσεις

1) α) Τι περιγράφει ο/η συγγραφέας; Ποιος κατοικούσε στο σπίτι;

β) Πού βρίσκεται το σπίτι; Έχουμε στοιχεία για την εξωτερική του όψη;

2) «Κυνήγι λεπτομερειών»- Βρες τουλάχιστον 3 πληροφορίες για το έξω

μέρος (π.χ. χρώμα, τύπος κτιρίου, τι φαίνεται απέναντι).

- _____
- _____
- _____

3) Βάλε σε λογική σειρά όπως τους επισκέπτεται ο συγγραφέας:

- ☐ Σαλόνι
- ☐ Είσοδος
- ☐ Βιβλιοθήκη-ντουλάπα στον τοίχο
- ☐ Δωμάτιο/σπουδαστήριο

4) Εντόπισε στο κείμενο και υπογράμμισε 5 ρήματα σε ενεστώτα (περιγραφή χώρου) και 5 σε παρατατικό (συνήθειες/παρελθόν).

Ενεστώτας: 1) 2) 3) 4)
..... 5)

Παρατατικός: 1) 2) 3) 4)
..... 5)

5) Σημείωσε 10 λέξεις/φράσεις τόπου που βρίσκεις (επιρρήματα ή με προθέσεις).

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

6) Από το κείμενο, γράψε 8 επίθετα που περιγράφουν ουδέτερα και 5 επίθετα που σχολιάζουν/αξιολογούν.

Περιγραφικά:

_____, _____, _____
_____, _____, _____
_____, _____

Σχολιαστικά:

_____, _____, _____
_____, _____, _____

7) Αντικατάστησε τα υπογραμμισμένα επίθετα με φράσεις που να λένε το ίδιο:

- α) «μέγαρο πορτοκαλί» → μέγαρο
- β) «είσοδος ορθογώνια» → είσοδος
- γ) «βιβλιοθήκη με φύλλα τζαμένια» → βιβλιοθήκη με φύλλα
- δ) «υφάσματα χρυσούφанта» → υφάσματα
- ε) «τραπεζάκια σκαλιστά» → τραπεζάκια
- στ) «λάμπα με γυαλί θαμπό» → λάμπα με γυαλί

8) Μετέτρεψε τις φράσεις σε **επίθετα**:

- α) «παλιά αυλή στρωμένη με πλάκες» → αυλή
- β) «τοίχοι μεγάλου πάχους και ύψους από πέτρα» → τοίχοι
- γ) «παράθυρα φραγμένα με κάγκελα» → παράθυρα
- δ) «παντζούρια σχεδόν σαπισμένα» → παντζούρια
- ε) «πόρτα από ξύλο πολύ βαριά» → πόρτα

9) Στο κείμενο που ακολουθεί υπάρχουν **περιγραφικές φράσεις**. Μετέτρεψέ τες σε **επίθετα** χωρίς να αλλάξεις το νόημα.

Μπαίνω σε ένα σπίτι με πόρτα **από ξύλο** και χώλ σε **σχήμα ορθογωνίου**. Το φως περνά από παράθυρα **με τζάμια πολλών χρωμάτων** και πέφτει σε τραπέζι **από μάρμαρο**. Δίπλα, βλέπω καρέκλες **με ύφανση από ψάθα** και καθρέφτη **με κορνίζα από μπρούντζο**. Το ταβάνι έχει δοκάρια **από ξύλο** και το πάτωμα είναι στρωμένο με πλακάκια **από πηλό**. Στην άκρη, μια βιτρίνα **με πόρτες από γυαλί** κρατάει πιάτα **με διακόσμηση στο χέρι**.

10) Συμπλήρωσε τον πίνακα με **ταιριαστές** επιλογές

Ουσιαστικό Επίθετο (περιγραφικό) Επίθετο (σχολιαστικό) Φράση τόπου

βιβλιοθήκη			
καναπές			
πόρτα			
λάμπα			
χαλιά			

10) Παραγωγή λόγου «Ένα κτίριο με ιδιαίτερη σημασία στην περιοχή μου»

Συμπερίλαβε:

- πού είναι/πότε χτίστηκε/πώς το γνώρισες,
- εξωτερική όψη (υλικά/χρώματα/ιδιαιτερότητες),
- εσωτερική περιήγηση με **σειρά**,
- τουλάχιστον **8 επίθετα** (μείγμα περιγραφικών & σχολιαστικών),
- **λέξεις/φράσεις τόπου**,
- **ενεστώτα** στην περιγραφή και **παρελθοντικούς** για μικρές αναμνήσεις/γεγονότα,
- 1-2 προτάσεις με **προσωπικό σχόλιο/συναίσθημα**.

Μικρή «κάρτα ελέγχου» (για το τέλος)

- ☐ Έγραψα με **σειρά** (έξω → μέσα → λεπτομέρειες → σχόλιο);
- ☐ Χρησιμοποίησα **λέξεις/φράσεις τόπου**;
- ☐ Έβαλα **τουλάχιστον 8 επίθετα** (και από τα δύο είδη);
- ☐ Διάκρινα **ενεστώτα** (περιγραφή) & **παρελθοντικούς** (αφήγηση);

